

Vragen en antwoorden – de stemming in het Europees Parlement voor aan het digitale tijdperk aangepaste regels

Brussel, 26 maart 2019

Waarover gaat de nieuwe auteursrechtenrichtlijn?

Door digitale technologie kan creatieve inhoud op nieuwe manieren geproduceerd, verspreid en toegankelijk gemaakt worden. De nieuwe richtlijn stemt de auteursrechtregels af op die nieuwe realiteit en op de manier waarop mensen inhoud online gebruiken. Zo bestaan er bijvoorbeeld uitzonderingen op het auteursrecht voor onderwijs, onderzoek en behoud van cultureel erfgoed, maar de huidige regels, die al dateren uit 2001, hielden geen rekening met digitale toepassingen op die gebieden. Dat beperkte de mogelijkheden voor gebruikers (bv. onderwijsinstellingen, onderzoeksinstituten, bibliotheken) om nieuwe technologieën optimaal te benutten. Bovendien biedt het bestaande EU-kader voor auteursrecht ook geen oplossing voor de problemen die de afgelopen jaren zijn ontstaan met betrekking tot de waardeverdeling online.

De nieuwe richtlijn moet een alomvattend kader bieden met duidelijke regels, aangepast aan het digitale tijdperk, die gunstig zijn voor zowel het auteursrechtelijk beschermd materiaal als voor houders van auteursrechten, uitgevers, aanbieders en gebruikers.

Om dit te bereiken is de auteursrechtenrichtlijn gericht op drie hoofddoelstellingen:

- ruimere mogelijkheden om auteursrechtelijk beschermd materiaal te gebruiken voor onderwijs, onderzoek en behoud van cultureel erfgoed: de uitzonderingen op het auteursrecht waarop dit gebruik is gebaseerd, zijn gemoderniseerd en aangepast aan de technologische veranderingen, om online- en grensoverschrijdende gebruiksvormen mogelijk te maken;
- meer internationale en onlinetoegang tot auteursrechtelijk beschermd inhoud: door de richtlijn kunnen er meer audiovisuele werken worden aangeboden op video-on-demandplatforms, wordt het makkelijker om werken die niet meer in de handel zijn te digitaliseren en te verspreiden, en kunnen alle gebruikers voortaan met volledige rechtszekerheid kopieën van kunstwerken uit het openbare domein online verspreiden;
- eerlijkere spelregels voor een beter werkende auteursrechtenmarkt, die de creatie van kwalitatief hoogwaardige inhoud stimuleert: een nieuw recht voor uitgevers van perspublicaties met betrekking tot het gebruik van hun inhoud door aanbieders van onlinediensten, een versterkte positie van rechthebbenden om te onderhandelen en een vergoeding te ontvangen voor de online exploitatie van hun inhoud door platforms waar gebruikers inhoud kunnen uploaden, en transparantieregels met betrekking tot de vergoeding van auteurs en uitvoerende kunstenaars.

Hoe zullen de nieuwe regels de zogenaamde “waardekloof” tussen makers en onlineplatforms aanpakken?

Een van de doelstellingen van de richtlijn is het versterken van de positie van makers en rechthebbenden om te onderhandelen en een vergoeding te ontvangen voor het online gebruik van hun inhoud door bepaalde platforms waar gebruikers inhoud kunnen uploaden.

Volgens de tekst die vandaag door het Europees Parlement is goedgekeurd, worden de platforms die onder de nieuwe regels vallen geacht handelingen te verrichten die onder het auteursrecht vallen (d.w.z. meedelen of beschikbaar stellen aan het publiek) waarvoor zij toestemming van de betrokken rechthebbenden nodig hebben.

In situaties waarin er geen licentieovereenkomsten met rechthebbenden zijn gesloten, moeten de platforms bepaalde maatregelen nemen om aansprakelijkheid te vermijden. Zij moeten met name (i) alles in het werk stellen om toestemming te krijgen, (ii) alles in het werk stellen om te zorgen dat ongeoorloofde inhoud waarover rechthebbenden de nodige en relevante informatie hebben verstrekt, niet beschikbaar is, en (iii) prompt handelen om ongeoorloofde inhoud te verwijderen zodra zij een kennisgeving ontvangen, en alles in het werk stellen om dergelijke toekomstige uploads te voorkomen.

Wat is de bijzondere regeling voor kleinere ondernemingen in verband met

de waardekloof?

- Voor nieuwe kleine platforms komt er een lichtere regeling voor gevallen waarin rechthebbenden geen toestemming hebben verleend.
- Dit betreft aanbieders van onlinediensten die minder dan drie jaar bestaan in de EU en die een omzet van minder dan 10 miljoen euro hebben en per maand minder dan 5 miljoen gebruikers. Om aansprakelijkheid voor werken zonder toestemming te vermijden, hoeven deze nieuwe kleine ondernemingen alleen te bewijzen dat zij alles in het werk hebben gesteld om toestemming te verkrijgen en dat zij prompt hebben gehandeld om de door rechthebbenden aangemelde, ongeoorloofde werken van hun platform te verwijderen.
- Krijgen deze kleine ondernemingen maandelijks echter meer dan 5 miljoen unieke bezoekers, dan moeten zij ook aantonen dat zij alles in het werk hebben gesteld om ervoor te zorgen dat werken die door de rechthebbenden zijn gemeld, in een later stadium niet opnieuw op het platform verschijnen.

Hoe garandeert de richtlijn een billijke vergoeding voor auteurs en uitvoerende kunstenaars?

Met haar voorstel wilde de Commissie zorgen voor meer transparantie en evenwicht in de contractuele betrekkingen tussen de makers van inhoud (auteurs en uitvoerende kunstenaars) en hun producenten en uitgevers.

De definitieve richtlijn bevat vijf verschillende maatregelen om de positie van auteurs en uitvoerende kunstenaars te versterken:

- het beginsel van een passende en evenredige vergoeding voor auteurs en uitvoerende kunstenaars;
- een transparantieverplichting om te zorgen dat auteurs en uitvoerende kunstenaars meer informatie kunnen krijgen over de exploitatie van hun werken en uitvoeringen;
- een contractaanpassingsmechanisme om auteurs en uitvoerende kunstenaars een billijker aandeel te geven wanneer de oorspronkelijk overeengekomen vergoeding onevenredig laag wordt in vergelijking met het succes van hun werk of prestaties;
- een mechanisme voor intrekking van rechten om makers in staat te stellen hun rechten terug te nemen wanneer hun werken niet worden geëxploiteerd; en
- een geschillenbeslechtsprocedure voor auteurs en uitvoerende kunstenaars.

Hoe helpt de nieuwe richtlijn de pers en kwaliteitsjournalistiek?

De nieuwe rechten van uitgevers gelden voor het onlinegebruik van perspublicaties door aanbieders van onlinediensten, zoals nieuwssites of mediamonitoringdiensten. Het doel is de uitgeverijsector te laten profiteren van een eerlijkere markt en te zorgen voor een optimaal klimaat voor innovatieve bedrijfsmodellen. De nieuwe regels versterken de onderhandelingspositie van uitgevers als het gaat over het gebruik van hun inhoud door onlinediensten.

Journalisten zijn, als auteurs van artikelen, onmisbaar voor betrouwbare en kwalitatieve journalistieke inhoud in de pers. Doordat hun werk makkelijker online kan worden verspreid en hun rechten efficiënter kunnen worden gehandhaafd, zal de richtlijn een positief effect hebben voor hen. En om ervoor te zorgen dat journalisten ook economisch profiteren van de rechten van uitgevers, wordt in de richtlijn bepaald dat zij een passend deel van de inkomsten van de uitgevers zullen ontvangen. Door de perssector levensvatbaar te houden, zullen de nieuwe regels zorgen voor meer pluralistische, onafhankelijke en hoogwaardige media, die onmisbaar zijn voor de vrijheid van meningsuiting en het recht op informatie in onze democratische samenleving.

Gelden de nieuwe regels voor uitgevers ook voor delen van perspublicaties (fragmenten)?

Volgens de tekst waarover het Europees Parlement vandaag heeft gestemd, valt het gebruik van losse woorden en zeer korte fragmenten van perspublicaties niet onder de nieuwe regels. Dit betekent dat aanbieders van onlinediensten de vrijheid behouden om dergelijke delen van een perspublicatie te gebruiken, zonder toestemming van de persuitgevers. Bij de beoordeling van wat zeer korte fragmenten zijn, zal rekening worden gehouden met de impact op de effectiviteit van het nieuwe recht.

Hebben de nieuwe regels voor uitgevers van perspublicaties gevolgen voor individuele gebruikers?

De richtlijn is niet gericht op individuele gebruikers, maar op onlinegebruik van perspublicaties door

grote onlineplatforms en -diensten, zoals nieuwssites. Internetgebruikers kunnen ook in de toekomst gewoon inhoud blijven delen op sociale media en verwijzen naar websites en kranten (hyperlinking), zoals nu het geval is.

Bovendien worden hyperlinking en het hergebruik van losse woorden of zeer korte fragmenten door onlineplatforms en -diensten uitgesloten van het nieuwe recht voor uitgevers van perspublicaties.

Hoe beschermt de nieuwe auteursrechtenregeling de gebruikers en hun vrijheid online?

De vandaag door het Europees Parlement goedgekeurde auteursrechtenrichtlijn beschermt de vrijheid van meningsuiting, een van de kernwaarden van de Europese Unie. Zij geeft stevige garanties aan gebruikers dat overal in Europa het citeren, becommentariëren, recenseren, karikaturiseren en parodiëren van bestaande werken uitdrukkelijk zijn toegestaan. Dit betekent dat vrijelijk gebruik kan worden gemaakt van memes en soortgelijke parodieën. De belangen van de gebruikers worden tevens gewaarborgd met doeltreffende mechanismen waarmee elke ongerechtvaardigde verwijdering van inhoud door platforms snel kan worden aangevochten.

De nieuwe bepalingen over platforms voor door gebruikers geüploade inhoud zullen het voor commerciële spelers gemakkelijker maken onderling licenties te sluiten en zullen meebrengen dat makers een betere vergoeding krijgen.

Een voorbeeld: de nieuwe regels voor het onlinegebruik van perspublicaties zullen alleen worden toegepast op commerciële diensten zoals nieuwsaggregatoren en niet op gebruikers. Dit betekent dat internetgebruikers gebruik kunnen blijven maken van de mogelijkheid om inhoud te delen op de sociale media en dat links naar onlinekranten beschikbaar blijven.

Zal de richtlijn het onlinegebruik van uploadfilters opleggen?

Nee. In de nieuwe regeling worden geen uploadfilters opgelegd en worden platforms met door gebruikers geüploade inhoud evenmin verplicht specifieke technologie toe te passen voor de herkenning van illegale inhoud. Volgens de nieuwe regels zullen bepaalde onlineplatforms licentieovereenkomsten moeten sluiten met rechthebbenden – bijvoorbeeld muziek- of filmproducenten – voor het gebruik van muziek, video's of andere door auteursrechten beschermde inhoud. Indien er geen licenties worden gesloten, zullen deze platforms alles in het werk moeten stellen om ervoor te zorgen dat inhoud waarvoor rechthebbenden geen toestemming hebben verleend, niet op hun website beschikbaar wordt gesteld. Deze inspanningsverplichting bevat geen voorschriften wat het gebruik van specifieke middelen of technologieën betreft.

Zal de auteursrechtenrichtlijn gebruikers verhinderen zich op het internet op dezelfde manier als nu uit te drukken? Zullen memes en GIF's verboden worden?

Nee. Het uploaden van memes en andere door gebruikers aangemaakte inhoud voor citaten, kritieken, recensies, karikaturen, parodie en pastiche (zoals GIF's of dergelijke) is specifiek toegestaan. Gebruikers kunnen deze inhoud online blijven uploaden maar de nieuwe regels zullen op dit gebied duidelijkheid brengen en van toepassing zijn in alle lidstaten.

Tot nog toe waren de uitzonderingen op het auteursrecht die dit gebruik mogelijk maakten, alleen optioneel en stond het de lidstaten vrij deze uitzonderingen niet toe te passen. Met de auteursrechtenrichtlijn zal dat niet langer het geval zijn: de lidstaten zullen verplicht zijn deze vormen van gebruik toe te staan. Dit is een bijzonder belangrijke stap voor de vrijheid van meningsuiting online.

Welke andere uitzonderingen op de auteursrechtenregels bevat de richtlijn?

Uitzonderingen op of beperkingen van een uitsluitend recht geven de begunstigde van de uitzondering – een persoon of een instelling – de mogelijkheid om beschermde inhoud te gebruiken zonder voorafgaande toestemming van de rechthebbenden. Zulke uitzonderingen en beperkingen bestaan om het in bepaalde omstandigheden makkelijker te maken auteursrechtelijk beschermde inhoud te gebruiken en specifieke doelstellingen van de overheid, zoals onderwijs en onderzoek, te verwezenlijken. De nieuwe richtlijn stemt de uitzonderingen in de EU-regels af op digitale toepassingen op het gebied van onderwijs, onderzoek en cultureel erfgoed. Er komen vier verplichte uitzonderingen voor:

- tekst- en datamining voor onderzoeksdoeleinden;
- een algemene uitzondering voor tekst- en datamining voor andere doeleinden;
- onderwijs- en opleidingsdoeleinden;

- het behoud van het culturele erfgoed.

Het doel is de mogelijkheden van digitale technologie toegankelijk te maken voor onderzoek, data-analyse, onderwijs en het behoud van erfgoed, waarbij ook rekening wordt gehouden met online- en internationale toepassingen van auteursrechtelijk beschermd materiaal.

Hoe zal de richtlijn meer auteursrechtelijk beschermde inhoud voor onderwijs, cultuur en onderzoek toegankelijk maken?

De uitzondering op het auteursrecht voor **tekst- en datamining** zal de vereffening van auteursrechten voor universiteiten en onderzoeksorganisaties veel minder belastend maken. Zij kunnen voortaan in alle rechtszekerheid gebruik maken van geautomatiseerde technologieën voor het analyseren van grote reeksen gegevens voor wetenschappelijke doeleinden, ook wanneer zij deelnemen aan publiek-private partnerschappen. Dit is bevorderlijk voor wetenschappelijk werk en innovatie, zoals het ontwikkelen van therapieën voor ziekten of nieuwe manieren om de klimaatverandering aan te pakken.

Tijdens de onderhandelingen is hier nog een extra uitzondering aan toegevoegd voor tekst- en datamining op andere gebieden. Deze uitzondering kan de ontwikkeling van gegevensanalyse en kunstmatige intelligentie in de EU stimuleren.

De nieuwe uitzondering voor **onderwijsinstellingen en leerkrachten** betreft digitaal internationaal gebruik van auteursrechtelijk beschermde inhoud voor illustratieve doeleinden in het onderwijs, ook online. Dit zal er bijvoorbeeld voor zorgen dat onderwijsinstellingen in volledige rechtszekerheid lesmateriaal beschikbaar kunnen stellen aan studenten op afstand in andere EU-landen als zij dat via een beveiligde online omgeving doen, zoals het intranet van de universiteit of een virtuele leeromgeving.

Door de nieuwe uitzondering voor het behoud van erfgoed (de **preserveringsexceptie**) mogen bibliotheken en andere instellingen voor cultureel erfgoed (bijvoorbeeld archieven en musea) ook met nieuwe digitale conserveringstechnieken kopieën maken van de werken in hun collecties. Dankzij deze nieuwe regels wordt het makkelijker om cultureel erfgoed van de EU te digitaliseren en zo te beschermen. Hierdoor zullen ook de toekomstige generaties makkelijker toegang krijgen tot ons cultureel erfgoed.

Wat is de nieuwe bepaling inzake openbaar domein van kunstwerken?

Een kunstwerk dat niet meer door het auteursrecht wordt beschermd, bijvoorbeeld een oud schilderij, valt onder het publieke domein. In dat geval moet iedereen de vrijheid hebben om kopieën van dat werk te maken, te gebruiken en te delen. Dit is nu niet altijd het geval, aangezien sommige EU-lidstaten dit verbieden.

De nieuwe richtlijn zorg ervoor dat niemand beeldende kunst die al in het publieke domein terechtgekomen is, auteursrechtelijk kan beschermen. Dankzij deze bepaling kunnen alle gebruikers online met volledige rechtszekerheid kopieën van kunstwerken van algemeen belang verspreiden. Zo kan bijvoorbeeld iedereen foto's van schilderijen, beeldhouwwerken en kunstwerken in het publieke domein kopiëren, gebruiken en delen als die online te vinden zijn, en die foto's hergebruiken, ook voor commerciële doeleinden of om te uploaden naar Wikipedia.

Wat zeggen de nieuwe regels over werken die niet meer in de handel zijn?

De richtlijn voert een nieuw vergunningsmechanisme in voor **werken die niet meer in de handel zijn**, d.w.z. boeken, films en andere werken die nog door het auteursrecht worden beschermd, maar niet langer commercieel verkrijgbaar zijn. Dit maakt het voor instellingen voor cultureel erfgoed, zoals archieven en musea, veel makkelijker om de nodige licenties te verkrijgen om het erfgoed in hun collecties te verspreiden onder het publiek, met name online en in andere landen. Ze kunnen over zulke licenties onderhandelen met organisaties voor collectief beheer die de desbetreffende rechthebbenden vertegenwoordigen.

De nieuwe regels voorzien ook in een nieuwe verplichte uitzondering op het auteursrecht als er geen organisatie voor collectief beheer is die de rechthebbenden op een bepaald gebied vertegenwoordigt, waardoor instellingen voor cultureel erfgoed geen tegenhanger hebben om mee te onderhandelen over een licentie. Doordat ze op deze uitzondering kunnen terugvallen, kunnen instellingen voor cultureel erfgoed werken die niet meer in de handel zijn, via niet-commerciële websites beschikbaar stellen.

Wat betekent de nieuwe bepaling inzake verruimde collectieve licentieverlening?

Door de nieuwe bepaling inzake collectieve licentieverlening met een verruimd effect mogen EU-lidstaten organisaties voor collectief beheer onder bepaalde voorwaarden toestaan om licenties voor rechten van niet-leden te verlenen. Dit mechanisme maakt het makkelijker om rechten te vereffenen

op gebieden waar individuele licenties voor gebruikers te belastend kunnen zijn. De bepaling bevat een aantal waarborgen die de belangen van rechthebbenden beschermen.

Wat is het onderhandelingsmechanisme voor video-on-demandplatforms? Hoe werken de nieuwe regels?

Ondanks de toenemende populariteit van video-on-demand (VoD) (zoals Netflix, Amazon Video, Universcine, Filmin, Maxdome of ChiliTV) zijn relatief weinig audiovisuele werken uit de EU beschikbaar op die platforms. Minder dan de helft (47 %) van de EU-films die tussen 2005 en 2014 in de bioscoop zijn uitgebracht, zijn beschikbaar op minstens één VoD-platform. Ook zijn audiovisuele werken uit de EU vaak niet beschikbaar op platforms buiten hun eigen land: van alle EU-films is ongeveer de helft van de EU-films in slechts één land en 80% in drie of minder Europese landen via VoD-diensten beschikbaar. Dit is deels te verklaren door (contractuele) problemen bij het verwerven van de rechten.

De vandaag door het Europees Parlement goedgekeurde richtlijn voorziet in een nieuw onderhandelingsmechanisme ter ondersteuning van de beschikbaarheid, zichtbaarheid en verspreiding van met name Europese audiovisuele werken. Het moet helpen om contractuele overeenkomsten te sluiten en problemen met licenties op te lossen om films en reeksen op VoD-platforms beschikbaar te stellen. Meer licenties betekent dat er meer Europese audiovisuele werken beschikbaar zullen zijn op VoD-platforms. Dat heeft bovendien een positief effect op de diversiteit van het aanbod op zulke platforms.

Wat zijn de volgende stappen?

De vandaag door het Europees Parlement goedgekeurde tekst moet nu in de komende weken formeel worden bekrachtigd door de Raad van de Europese Unie. Na bekendmaking ervan in het Publicatieblad van de EU beschikken de lidstaten over 24 maanden om de nieuwe regels in hun nationale wetgeving om te zetten.

Nadere informatie

- [Gezamenlijke verklaring van vicevoorzitter voor de Digitale Eengemaakte Markt Andrus Ansip en commissaris voor Digitale Economie en Maatschappij Mariya Gabriel](#)
- Persbericht: [Nieuwe EU-regels voor het auteursrecht moeten voor een culturele opleving zorgen](#)
- [Factsheet over auteursrechten \(EN\)](#)
- Factsheet (EN): [Hoe de EU de film- en audiovisuele sector ondersteunt](#)
- [Veelgestelde vragen over auteursrechten](#)
- [Eurobarometer](#)

MEMO/19/1849

Contactpersoon voor de pers:

[Nathalie VANDYSTADT](#) (+32 2 296 70 83)

[Marietta GRAMMENO](#) (+32 2 298 35 83)

Voor het publiek: [Europe Direct](#) per telefoon [00 800 67 89 10 11](#) of [e-mail](#)